

Vuoden 2010 toimintakertomus

Lukukeskus on valtakunnallinen lukemista edistävä järjestö. Se järjestää kirjailijoiden vierailuita ja lukukampanjoita sekä julkaisee kolmea kirjallisuuslehteä. Vuonna 2010 toiminnan painopisteet olivat pitkälti samat kuin edellisvuonnakin. Kirjailijavierailupyynnöksiä tuli hieman enemmän kuin aiempina vuosina, ja erinomaisen vastaanoton saaneita Runo viekөөn ja Möt författaren -hankkeita jatkettiin. Lukukeskuksen lehdistä kahdessa, Lukufiiliksessä ja Kiiltomadossa tehtiin myös uudistuksia.

Vuoden kohokohtia olivat Kiiltomadolle helmikuussa myönnetty Vaaskivi-plaketti-kritiikkipalkinto sekä Kiiltomadon 10-vuotisjuhla.

Vuonna 2010 Lukukeskus teki viestintäsuunnitelman ja aloitti verkkouudistuksen. Kiiltomadon uudet verkkosivut julkaistiin joulukuun lopussa. Uusina toimintamuotoina sivuilla on mahdollisuus kommentoida pääkirjoituksia ja kritiikkejä. Lisäksi Kiiltomadon julkaisuja voi suositella Facebookissa. Lukukeskuksen uudet verkkosivut avataan keväällä 2011.

1. Kirjallisuustapahtumat ja -kampanjat

Lukukeskus järjesti vuonna 2010 yhteensä 272 kirjailijavierailua, etupäässä kouluihin ja kirjastoihin. Yleensä kirjailija esiintyi yhden vierailun aikana useamman kerran. Vuonna 2010 tilaisuuksien määrä oli 666 (v. 2009 662 tilaisuutta ja vuonna 2008 522 tilaisuutta). Lisäksi Möt författaren ja Runo viekөөn -hankerahoituksilla järjestettiin 49 kirjailijavierailua eli yhteensä noin 150 tilaisuutta.

1.1. Kirjailijavierailut

Valtaosa kirjailijavierailuista järjestettiin kouluihin ja kirjastoihin. Kirjailijat vierailivat myös erilaisissa kirjallisuustapahtumissa sekä yhdistysten tilaisuuksissa.

Kirjastoissa vieraili sekä kaunokirjailijoita että tietokirjailijoita, alakouluissa lastenkirjailijoita ja kuvittajia. Yläkoulujen vieraina oli pääasiassa nuortenkirjailijoita ja lukioissa ns. aikuisten kirjailijoita. Myös suomenruotsalaiset kirjailijat tekivät vierailuja Lukukeskuksen kautta.

Kirjailijavierailuiden teemana oli yleensä kirjailijan työ ja tuotanto. Sopimuksen ohessa asiakkaalle lähetettiin kirjailijasta taustamateriaalia. Lasten ja nuorten vierailuissa kouluja ja muita järjestäjiä autettiin löytämään sopiva vieras.

Lukukeskus maksoi kirjailijalle palkkion sekä vierailusta aiheutuneet kulut ja laskutti niistä tilaajaa. Asiakkaalta perittiin lisäksi palvelumaksu, joka kattaa kirjailijavieraan rekrytoinnin, taustamateriaalin, matkajärjestelyt, maksuliikenteen hoitamisen sekä kirjailijan sosiaaliturvamaksun. Palvelumaksu ei kuitenkaan kata läheskään kaikki Lukukeskuksen työ kustannuksia.

Tietoa kirjailijavierailuiden järjestämisestä sekä vierailupalkkiot löytyvät Lukukeskuksen sivuilta suomeksi ja ruotsiksi. Kirjailijoiden lisäksi myös monet muut kulttuurialan ammattilaiset hyödyntävät Lukukeskuksen taksoja määriteltessään esiintymispalkkionsa.

Vuoden 2010 kirjailijavierailut ks. liite 1.

1.2. Jokavuotiset lukukampanjat

1.2.1. Lukuviikko: Sanasta kuvaksi – Från ord till bild

Lukuviikkoa vietettiin viikolla 12 eli 22.3.–28.3.2010. Teemana oli käsikirjoittajan työ.

Lukuviikoksi tuotettiin tehtäviä sisältävä vihjemateriaali koulujen ja kirjastojen käyttöön. Ilmainen materiaali julkaistiin suomeksi ja ruotsiksi Lukukeskuksen kotisivuilla. Lukukeskukseen tuli kirjailijavierailupyynnöitä sekä julistetilauksia. Materiaalin tuotti käsikirjoittaja Miira Karhula. Käännöksen ja ruotsinkieliset lukuvinkit teki Barbro Enckell-Grimm.

1.2.2. Mielikirjapäivä – Favoritboksdagen

Mielikirjapäivää vietettiin Aleksis Kiven ja suomalaisen kirjallisuuden päivänä 10.10. tai sitä edeltävänä tai sen jälkeisenä arkipäivänä. Vuonna 2010 teemana olivat kirjojen paikankuvaukset.

Lukukeskus tuotti Mielikirjapäivän vihjemateriaalin suomeksi ja ruotsiksi. Vihjemateriaalissa oli kirjojen miljööseen liittyviä tehtäviä ja kattava kirjalista. Ilmainen materiaali julkaistiin Lukukeskuksen verkkosivuilla. Materiaalin tuottivat yliopistoharjoittelija Raisa Mattila ja vs. toiminnanjohtaja Taija Tuominen. Käännöksen sekä ruotsinkieliset lukuvinkit teki Barbro Enckell-Grimm.

1.3. Muut lukukampanjat

1.3.1. Runo viekään! -hanke

Lukukeskus jatkoi vuonna käynnistynyttä 2009 Runo viekään -hanketta, jossa nykyrunoilijat vierailivat peruskoulun yläluokilla. Hanke on otettu vastaan erinomaisesti, ja Suomen Kulttuurirahasto myönsi sille vielä jatkorahoituksen vuodeksi 2010.

Runo viekään -vierailuja järjestettiin eri puolille Suomea. Kirjailijat kävivät yhteensä 25 koululla ja esiintyivät 70 tilaisuudessa. Vierailuja vuonna 2010 tekivät Niina Hakalahti, Vilja-Tuulia Huotarinen, Ville Hytönen, Markku Kaskela, Tomi Kontio, Kari Levola, Harri Istvan Mäki, Mari Mörö, Sari Peltoniemi, Esko-Pekka Tiitinen ja Johanna Venho.

Runo viekään -kokonaisuuteen kuului myös Tammen kustantama samanniminen runoantologia sekä yläkoulujen opettajille tarkoitettu opas runouden opetuksen tueksi, jota lähetettiin antologian mukana kouluille. Antologiaa ja opasta on voinut myös tilata Lukukeskuksesta.

Mukana olevat koulut maksoivat omavastuuosuuden, muuten Lukukeskus kattoi Suomen Kulttuurirahaston avustuksella kirjailijavierailuiden palkkiot ja muut kulut. Hanketta koordinoi kulttuurisihteeri Anni Viitasaari.

1.3.2. Möt författaren -hanke

Möt författaren -hanke suuntautui ruotsinkielisiin yläkouluihin ja lukioihin Suomessa. Hankkeen avulla on edistetty Lukukeskuksen ruotsinkielistä toimintaa ja parannettu yhteyksiä suomenruotsalaisiin kouluihin ja kirjastoihin.

Vuonna 2010 vierailuja järjestettiin 23 koululle, esiintymistilaisuuksia yläkouluissa ja lukioissa oli yhteensä 51. Vierailijoina olivat kirjailijat Kjell Lindblad, Monica Vikström-Jokela, Stefan Nyman, Annika Luther, Staffan Bruun, Marianne Backlén, Kaj Korkea-aho, Stella Parland, Annika Sandelin, Monika Fagerholm, Mikaela Strömberg ja Hannele Mikaela Taivassalo.

Vierailun aikana kirjailija kertoi työstään, tuotannostaan ja vastasi oppilaiden kysymyksiin. Useimmiten oppilaat olivat etukäteen tutustuneet johonkin kirjailijan kirjoittamaan kirjaan. Moni kirjailija on kirjoissaan kuvannut itse kokemaansa nuorisomaailmaa.

Vierailijoina olivat pääasiassa suomenruotsalaiset nuorisokirjailijat, lukioissa vierailivat myös aikuisille kirjoittavat kirjailijat. Lukukeskus koordinoi vierailut siten, että yhden kirjailijan työpanostusta voitiin hyödyntää useassa koulussa samalla paikkakunnalla.

Möt författaren -hanketta on toteutettu Svenska kulturfondenin ja Konstsamfundetin tuella. Koulut maksoivat vierailuista omavastuuosuuden. Hanketta koordinoi Barbro Enckell-Grimm. Hanke jatkuu myös vuonna 2011.

2. Julkaisutoiminta

2.1. Kiiltomato.net–Lysmasken: Kirjallisuuskritiikin verkkolehti

Vuonna 2010 kirjallisuuskritiikin verkkolehden Kiiltomato.net–Lysmasken (<http://www.kiiltomato.net>) juhli kymmenvuotista olemassaoloaan. Vuoden kohokohtia olivat Kiiltomadolle helmikuussa myönnetty Vaaskivi-plaketti-kritiikkipalkinto ja internetsivujen uudistaminen. Uudet sivut otettiin käyttöön joulukuussa.

Juhlavuotta juhlistettiin pienillä tempauksilla. Vuosi alkoi viidellä peräkkäisinä päivänä julkaistulla Jorge Luis Borgesin teosta *Kuvitteellisten olentojen kirja* koskevalla arvostelulla. Helsingin kirjamesuilla Kiiltomato järjesti kirjallisuuskritiikkiä koskevan paneelikeskustelun. Kymmenvuotisjuhlat saivat hyvin huomiota tiedotusvälineissä.

Laatukirjallisuuteen keskittyvä Kiiltomato tarjoaa vaihtoehdon niin päivälehtien kuin aikakauslehtienkin kritiikille. Kiiltomadossa on mahdollista arvioida teoksia perehtyneesti ja laajemmin kuin päivälehtikritiikissä.

Kiiltomadon helposti saatavilla olevat kritiikit palvelevat valtakunnallisesti laadukkaan kirjallisuuden lukijoita. Lysmaskenin ruotsinkieliset kritiikit toimivat tärkeänä kulttuurisena siltana myös muihin maihin.

2.1.1. Kirjat ja kritiikit

Vuoden 2010 aikana julkaistiin 175 kritiikkiä, joista 45 oli ruotsinkielisiä. Verkkolehdessä oli vuoden lopussa 2000 arvostelua, joista 371 on kirjoitettu ruotsiksi. Arvosteluja julkaistiin normaaliaikaan neljä

viikossa (yksi ruotsiksi). Kesällä toteutettiin perinteinen ja hyvää palautetta saanut kesäklassikkosarja. Painopisteenä oli lyriikka, jota arvosteltiin maanantaisin läpi vuoden.

Kiiltomadon toimitus seurasi aktiivisesti ja kattavasti kotimaisten kustantajien julkaisuja. Kiiltomadossa on arvioitu teoksia vajaalta kahdeltasadalta eri kustantajalta, joista lähes neljäkymmentä on ruotsinkielisiä.

2.1.2. Pääkirjoitukset

Vuonna 2010 pääkirjoituksia julkaistiin kerran kuukaudessa. Kaikki pääkirjoitukset julkaistaan sekä suomeksi että ruotsiksi. Kirjoittajina toimi kirjailijoita, tutkijoita, toimittajia ja muita kirjallisuuden ja kulttuurialan asiantuntijoita.

Pääkirjoituksissa käsiteltiin muun muassa kirjallisuuspalkintoja, työväenkirjallisuutta, kirjakauppaa ja ITE-kirjallisuutta. Helmikuussa julkaistussa kymmenvuotispääkirjoituksessa tarkasteltiin Kiiltomadon toimintahistoriaa ja sen aikana tapahtuneita muutoksia kirjallisuuden rakenteissa.

Pääkirjoituksista poikkeuksellisen suuren huomion niin kirjallisella kentällä kuin tiedotusvälineissäkin sai aiemmin WSOY:ssä ja Tammessa kustannustoimittajana työskennelleen Irina Björkmanin pääkirjoitus ”Hiilarikammoinen leipomo”.

Pääkirjoitusten kirjoittajat ja aiheet ovat liitteenä 3.

2.1.3. Kaskas – Knäpparen -runoilijagalleria

Vuonna 2004 avattu Kaskas – Knäpparen -runoilijagalleria laajeni edelleen vuoden 2010 aikana. Jokaisen Kiiltomadon kotimaisen runokokoelman kritiikin yhteydessä runoilijagalleriassa julkaistiin näyteruno, runoilijan esittely ja tiedot hänen tuotannostaan. Runoilijagallerian avulla on haluttu tuoda esiin suomalaisen lyriikan monimuotoisuutta ja lisätä tietoutta kotimaisista runoilijoista. Vuoden 2010 lopussa runoilijagalleriassa oli 147 kotimaista lyyrikkoa, joista 38 ruotsinkielisiä.

2.1.4. Ilmoitustaulu

Kirjallisuusalan toimijat tiedottavat Kiiltomadon ilmoitustaululla aktiivisesti muun muassa uusista tapahtumista, kirjoituskursseista ja -kilpailuista.

2.1.5. Tekijät

Kiiltomato.netin päätoimittajana vuonna 2010 toimi kirjailija, toimittaja Karo Hämäläinen. Lysmaskenin toimitussihteeri oli kulttuuritoimittaja Ann-Christine Snickars. Toimituskuntaan kuuluivat lisäksi kirjallisuudentutkija, FT Sanna Nyqvist, kirjallisuudentutkija, FT Outi Oja, kulttuurisihteeri Tiia Strandén ja kirjailija, OTT Jarkko Tontti. Kuvatoimittajan tehtävää hoiti toimistos sihteeri Seija Haapakumpu. Teknisestä toteutuksesta vastasi Adage Oy:n Janne Tompuri.

Vuonna 2010 Kiiltomatoa avusti 70–80 kriitikkoa ja muuta asiantuntijaa. Joukossa on kokeneita ammattikriitikoita, tutkijoita, jotka ovat erikoistuneet arvostelemansa teoksen aihepiiriin, kirjailijoita ja vasta uransa alkuvaiheessa olevia arvostelijoita. Koko toiminnan aikana Kiiltomatoa on avustanut lähes 300 kriitikkoa, joista noin 40 kirjoittaa ruotsiksi. Kaikille avustajille maksetaan kirjoituspalkkio.

2.1.6. Lukijat

Kiiltomadon verkkosivuille tehtiin vuoden 2010 aikana yhteensä 312 000 käyntiä eli keskimäärin noin 850 käyntiä päivässä. Vilkkaimpia päiviä olivat maanantait, kun taas viikonloppuisin kävijämäärät

jäivät säännöllisesti pienimmiksi. Sivunlatauksia tehtiin 480 000 kappaletta. Joulukuussa tehdyn verkkosivu-uudistuksen aikana sivut eivät olleet käytettävissä.

Ilmainen ja lähes kaikkien ulottuvilla oleva Kiiltomato palvelee kirjallisuudesta kiinnostuneita eri puolilla Suomea ja maailmaa. Kiiltomadossa käytiin 14 300 kertaa Ruotsista, mikä vastaa 4,6 prosenttia kaikista käynneistä. Ruotsin jälkeen eniten käyntejä tuli Saksasta, Isosta-Britanniasta, Yhdysvalloista ja Ranskasta.

Koska kaikki Kiiltomadossa julkaistut arvostelut säilyvät arkistossa, Kiiltomato osaltaan pidentää kirjan elinkaarta. Huomattava osa Kiiltomadon lukijoista käyttää juuri kritiikkiarkistoa.

Uusista arvosteluista ja pääkirjoituksista tiedotettiin sähköisen otsikkopalvelun avulla. Otsikkopalvelun vastaanottajamäärä on tällä hetkellä lähes 2500; yksittäisten lukijoiden lisäksi se tavoittaa kattavasti eri tiedotusvälineitä, kirjastoja ja muita kulttuuritahoja.

Kulttuurilehtituki kattoi vuonna 2010 noin 40% Kiiltomadon kustannuksista. Resursseja on saatu lisäksi säätiöiltä (37%). Vaaskivi-plakettiin sisältynyt rahapalkinto käytettiin pääsääntöisesti kritiikkipalkkioihin ja osin kymmenvuotisjuhlien järjestämiseen. Loput menoista on katettu opetus- ja kulttuuriministeriön yleisavustuksella.

LUKUfiilis

2.2. Lukufiilis – nuorten kirjallisuuslehti.

Vuosi 2010 oli vahvojen teemanumeroiden vuosi: fantasiaa, kauhua, urheilua, suhteita ja tulevaisuutta. Lehteen ideointiin myös paljon uusia palstoja, samalla kun lehden perusmuoto pysyi melko samanlaisena.

Kirjoittajaverkoston selvä enemmistö on 13–19-vuotiaita nuoria. Avustajaverkosto kattaa maantieteellisesti melko hyvin koko Suomen. Verkosto uudistuu jatkuvasti nuorten kasvaessa ohi Lukufiilis-iän. Vuoden 2010 aikana Lukufiiliksellä oli liki sata kriitikkoa ja muuta avustajaa, joista valtaosa opiskeli lukiossa, ammattioppilaitoksessa tai yläkoulussa.

Lukufiiloksen toimittamisessa noudatettiin sekä tuttuja palstoja ja juttutyyppejä että ideointiin uusia. Yksi kiinnostavimmista uusista palstoista oli Pöytälaatikko, jossa kirjailija paljastaa nuoruudenaikaisia tekstejään.

Eniten palstatilaa sai uuden kaunokirjallisuuden arviointi sekä kirjailijoiden haastattelut ja muut puheenvuorot. Kannet suunnitteli lehden taittaja. Lukufiilis arvioi ja esitteli vuoden aikana noin 90 teosta.

Vuoden ensimmäisen Lukufiiloksen teemana oli fantasia ja kauhu. Lehdessä olivat esillä Seita Parkkola, Mike Pohjola, Anu Holopainen ja Siiri Enoranta. Vampyyrikirjallisuus ja -elokuvat saivat lehdessä ansaitsemansa tilan.

Vuoden toisen Lukufiiloksen teemaksi valikoitui urheilu. Omasta suhteestaan urheiluun kertoivat Miika Nousiainen ja Tuomas Kyrö. Lehteen oli haastateltu myös joukkoa urheiluvia kirjailijoita. Arvioitaviksi oli valittu erityisesti urheiluaiheisia kirjoja.

Kolmannen numeron teema ”suhteita” tarjosi monipuolisia käsittelymahdollisuuksia. Lehdessä esiintyi niin runoja kirjoittava pariskunta Juuli Niemi ja Jani Leinonen kuin yhdessä kirjoittavat Eppu Nuotio ja Tuutikki Tolonenkin. *Anna Karenina* vavahdutti kirjana ja näyttämöllä.

Neljännän lehden teemaksi valikoitui tulevaisuus. Lehdessä käsiteltiin tulevaisuuteen sijoittuvaa, uutta kirjallisuutta Maarit Verrosen haastattelun kautta ja klassikkona esiteltiin *Fahrenheit 451*. Lukemisen tulevaisuus oli yhden juttukokonaisuuden aihe.

Lukufiilis oli vuonna 2010 vahvasti esillä sekä Turun että Helsingin kirjamesseilla. Turussa Lukufiiliksellä oli oma lavaohjelmakokonaisuus, jossa oli muun muassa vinkkejä nuorille kirjoittajille antava paneeli ja Alexandra Salmelan haastattelu. Messeilla kerättiin myös lukuvinkkejä ja arvottiin kirjapalkintoja. Helsingin kirjamesseilla Lukufiilis järjesti paneelikeskustelun otsikolla ”Nuortenkirjallisuus – pelkkää roskaa?”. Messuohjelmat vetivät hyvin yleisöä ja samanlaista toimintaa aiotaan jatkaa tulevaisuudessakin.

Päätoimittajana toimi kirjailija Vilja-Tuulia Huotarinen ja vastaava toimittajana ja toimitussihteerinä kirjailija Salla Simukka. Toimituskunnan nuorina jäseniä olivat koululainen Isla Parkkola ja lukiolaiset Saana Annala, Ronni Läpinen, Tuure-Eerik Niemi ja Laura Kurki. Muut jäsenet olivat kustantaja Jukka Ihanus, kriitikko Marika Riikonen, kirjallisuudenopiskelija Maija Jelkänen, äidinkielen opettaja Tiina Kokkonen ja kirjastonhoitaja, kirjavinkkari Reetta Saine.

Lukufiilisen taittaja oli Heikki Sallinen (Logopolis Oy) ja kustantaja Stellatum Oy.

Keskimääräinen painosmäärä oli 1500 kappaletta. Keskimääräinen maksullinen levikki oli 1350 kappaletta. Tulevan vuoden tavoitteena on kasvattaa lehden levikkiä ja lisätä tunnettuutta erityisesti opettajien keskuudessa.

2.3. Vinski – lasten kirjallisuuslehti

Lukukeskuksen keväästä 2003 ilmestynyt Suomen ainoa lasten kirjallisuuslehti Vinski on kahdeksan ilmestymisvuoden aikana vakiinnuttanut paikkansa kirjallisuuslehtien joukossa. Vuonna 2010 ilmestyi seitsemäs Vinskin kokonainen vuosikerta.

Vinskissä on useita vakituksia palstoja. Vinskin Treffeillä lapsiryhmä haastatteli kirjailijaa tai kuvittajaa. Jokaisessa numerossa ilmestyi lastenkirjailijan juuri Vinskiä varten kirjoittama tarina ja uutusruno. Olipa kerran! -palstalla kirjailija pakinoi tai kertoi kirjansa tai hahmojensa syntymisestä. Testaa kirja! -palstalla lapset testasivat, miten sujui uuden taidon, harrastuksen tai tiedon oppiminen opas- tai tietokirjan avulla. Aarre-palstalla esiteltiin jokin vanhempi, lukemisen arvoinen teos. Eri numeroissa esiteltiin lisäksi yllätysvieraita, lukemis- ja kirjoittamisharrastusta, elokuvia ja elokuvaharrastusta sekä koukuttavia kirjasarjoja. Vuoden 2010 sarjakuva numeroissa 1 ja 2 oli Milla Paloniemen *Ovela olento Anselmi* ja numeroissa 3 ja 4 Jii Roikosen Jasso-kissa.

Vinskissä painotetaan kotimaisia kirjoja ja kirjailijoita. Vuoden ensimmäisessä Vinskissä painopiste oli Lukuviikon teemasta johtuen kuvakirjoissa ja elokuvassa. Toisessa numerossa painotettiin huumoria ja kolmannessa numerossa kesäisiä ja syksyisiä aiheita. Vuoden viimeisessä numerossa teimana oli karneat tarinat.

Uutuuskirjoja arvioitiin jokaisessa numerossa keskimäärin parikymmentä: lastenkirjoja ja varhaisnuorten romaaneja, fantasiaa sekä etupäässä kotimaisia runoja, kuvakirjoja sekä lasten ja nuorten tietokirjoja. Suurin osa kirja-arvosteluista oli 8–12-vuotiaiden lasten kirjoittamia. Vuoden 2010 lehdissä esiteltiin tai arvioitiin yhteensä 81 kirjaa ja kolme kirjasarjaa.

Vinskin kansissa esiteltiin edelleen kotimaista kuvakirjakuvitusta. Kansikuvina käytettiin Markus Majaluoman, Jii Roikosen, Timo Kästämän ja Laura Valojärven kuvitusta.

Syksyllä 2009 aloitettua Vinskin avustajaverkoston monipuolistamista jatkettiin vuoden 2010 aikana. Yhteydenpitoa sanataidekouluihin ja alakouluihin on laajennettu maantieteellisesti sekä tiivistetty pysyväisluontoiseksi. Jokaiseen numeroon etsittiin uusia kirjoittajia eri puolilta Suomea sekä ulkosuomalaisia lapsia. Lapsiavustajat kirjoittivat paitsi suurimman osan kirja-arvosteluista myös Treffit kirjailijan kanssa -jutun. Myös Testaa kirja! on palsta, jonka toteuttamisessa lasten panos on merkittävä.

Vuonna 2010 Vinskiä avusti 110 lasta ja 37 aikuista. Avustajina olivat lisäksi n. 20 koululuokkaa ja kuusi sanataidekouluu. Vinskin vakituiseen avustajakuntaan ovat kuuluneet Vantaan, Oulun, Joensuun ja Jyväskylän sanataidekoulut sekä Konalan ala-aste.

Vinskin sisällön linjaa toimituskunta, jota johti vuonna 2010 päätoimittaja, kirjailija Tittamari Marttinen. Toimitussihteeri ja vastaava toimittaja oli Pertti Terho. Muut toimituskunnan jäsenet olivat tutkija ja kriitikko Päivi Heikkilä-Halttunen, kustantaja Jukka Ihanus, kirjaston lasten- ja nuorten vastaava Marita Nuto, luokanopettaja, apulaisrehtori Kristiina Pelto-Timperin ja sanataideohjaaja Maami Heikkinen.

Vinskin numerot 1 ja 2 taittoi Aino Puttonen ja numerot 3 ja 4 Iiris Vilkko. Vinskin kustantaja oli Stellatum Oy. Keskimääräinen painos oli 1600 ja maksullinen levikki 1500. Vinskin levikin kasvuun ja tunnettuuden lisäämiseen panostetaan tulevana toimintavuonna.

3. Viestintäsuunnitelma ja verkkosivut

Lukukeskus laati vuonna 2010 viestintäsuunnitelman, jolla oli kolme tavoitetta: Lukufiilisen ja Vinskin levikin lisääminen, Lukukeskuksen ja Kiiltomadon verkkosivujen uudistaminen sekä Lukukeskuksen medianäkyvyyden lisääminen.

Lehtien tunnettuutta haluttiin edistää erityisesti opettajien keskuudessa, jotta Vinskiä ja Lukufiilistä käytettäisiin tehokkaammin opetusvälineenä. Loppuvuodesta 2010 sovittiinkin kustantaja Stellatumin kanssa, että kaikkiin kirjailijavierailun tilanteisiin kouluihin lähetetään lehdistä näytekappaleita.

Verkkosivu-uudistus käynnistettiin syksyllä. Lukukeskukselle haluttiin kehittää modernit, erityisesti lehtien ja kirjailijavierailujen näkyvyyttä lisäävät, ulkoasultaan raikkaat sivut. Sivujen toteuttajaksi valittiin tarjouksien perusteella Janne Räikkönen / Light Movement. Sivuuudistusta Lukukeskuksen puolesta suunnitteli hallituksen jäsen, toimittaja Elina Lappalainen. Kiiltomadon uudet sivut avattiin vuoden vaihteessa. Lukukeskuksen uudet sivut julkaistaan maaliskuussa.

Lukukeskuksen medianäkyvyys on ollut tähän asti varsin vähäistä. Kiiltomadon 10-vuotisjuhluvuosi sekä Vaaskivi-palkinto lisäsivät näkyvyyttä jonkin verran. Jatkossa tavoitteena on pyrkiä toimittajien kanssa suoriin kontakteihin, tarjoilla säännöllisesti jutun aiheita sekä lisätä sosiaalisen median käyttöä. Vinski ja Kiiltomato liittyivät Facebookiin vuoden 2010 aikana, ja Lukukeskus ja Lukufiilis seuraavat perässä.

4. Muu tapahtumatoiminta

4.1. Lyrikline.org

Lukukeskus ja Nuoren Voiman Liitto solmivat yhteistyösopimuksen verkkorunoantologia lyrikline.org:in kanssa. Lyriklineä ylläpitää saksalainen Literaturwerkstatt Berlin. Sivustolla voi lukea runoja ja niiden käännöksiä noin 50 eri kielellä sekä kuunnella alkuperäisiä runoja runoilijoiden itsensä lukemina. Lyriklinellä on yhteistyökumppaneita eri kieli- ja kulttuurialueilta, yli 30 eri maasta. Yhteistyökumppanit esittelevät oman maansa tai kielialueensa runoutta.

Uusina suomalaisrunoilijoina lyriklinessä esiteltiin Tua Forsström, Tomi Kontio, Saila Susiluoto, Lauri Otonkoski ja Johanna Venho. Jokaiselta runoilijalta otettiin mukaan viisi alkuperäistä runoa sekä yhteensä 10–15 käännöstä.

Suomalaisen lyrikline.org-yhteistyön julkistamistilaisuus oli 26.8. Ravintola Kaisaniemessä. Tilaisuudessa olivat paikalla lyriklinestä Heiko Strunk ja Juliane Otto.

Runojen nauhoituksessa yhteistyökumppanina toimi Helsingin kaupunginkirjaston Kirjasto 10. Lyriklinen koordinaattorina Lukukeskuksessa toimi kulttuurisihteeri Anni Viitasaari.

Yhteistyökumppaneina toimivat Nuoren Voiman Liitto, Goethe-instituutti ja Helsingin kaupunginkirjasto. Hanketta rahoitti opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuriyhteistyö.

4.2. Villa Kiven illat ja Taiteiden yö

Lukukeskus järjesti vuonna 2010 yhteensä seitsemän kirjallisuusiiltaa yhteistyössä Suomen tietokirjailijoiden ja Kivi-talo Säätiön kanssa.

Lisäksi Lukukeskus järjesti perinteisen Taiteiden yön Runotusinan Rikhardinkadun kirjastossa Taiteiden yönä 27.8.2010. Runotusina oli myös osa Rikhardinkadun kirjaston 150-vuotisjuhlaa.

Lukukeskus toimi myös yhteistyökumppanina useissa kirjallisuustapahtumissa.

Ks. tapahtumaluettelo liite 2.

5. Hallinto

Lukukeskuksen jäsenjärjestöt vuonna 2010 olivat: Finlands svenska författareförening rf, Kansanvalistusseura, Suomen arvostelijain liitto ry, Suomen Kirjailijaliitto ry, Suomen kirjastoseura ry, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry, Suomen Nuorisokirjailijat ry, Suomen Näytelmäkirjailijaliitto ry, Suomen tietokirjailijat ry ja Äidinkielen opettajain liitto ry.

Lukufiilis, Kiiltomato.net – Lysmasken ja Vinski ovat olleet Kulttuuri- ja mielipidelehtien yhdistyksen Kultti ry:n jäseniä. Anni Viitasaari on kuulunut Kultti ry:n hallitukseen.

Lukukeskuksen sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 24.3.2010 Helsingissä kirjailijatalo Villa Kivessä.

5.1. Hallitus

Lukukeskuksen hallitus koostuu jäsenjärjestöjen edustajista. Hallituksen puheenjohtajana toimi kirjailija Kari Levola (Suomen Kirjailijaliitto) ja varapuheenjohtajina kirjailija Thomas Brunell (FSF) ja kirjastotoimenjohtaja Tuula Haavisto (KVS). Muut jäsenet olivat kirjailija Marjut Hjelt (Suomen Nuorisokirjailijat), suomentaja Arja Kantele (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto), toimittaja Elna Lappalainen (Suomen arvostelijain liitto), kirjastonjohtaja Jari Paavonheimo (Suomen kirjastoseura), toiminnanjohtaja Markus Pyhälto (Suomen Näytelmäkirjailijaliitto), äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori Marja Rikaniemi (Äidinkielen opettajain liitto), kirjailija Markku Turunen (Suomen Kirjailijaliitto) ja lehtori Sirpa Wass (Suomen tietokirjailijat).

Hallitus kokoontui vuoden 2010 aikana seitsemän kertaa. Osa hallituksen työskentelystä on tapahtunut sähköpostitse. Kokouskutsut, esityslistat ja pöytäkirjat toimitettiin hallitukselle sähköisesti.

5.2. Henkilökunta ja toimisto

Lukukeskuksen vs. toiminnanjohtajana oli Taija Tuominen. Toimistosihteerinä työskenteli Seija Haapakumpu ja kulttuurisihteerinä Anni Viitasaari.

Korkeakouluharjoittelijana Lukukeskuksessa oli 1.3.2010–31.5.2010 Raisa Mattila Helsingin yliopistosta ja 16.8.2010–15.12.2010 Maija Jelkänen Oulun yliopistosta. Lukukeskus on ollut myös kolmen yläkoululaisen työelämäntutustumispaikkana.

Kiiltomadon päätoimittajana oli Karo Hämäläinen. Vinskin toimitussihteerinä lehtikohtaisella palkkiolla toimi Pertti Terho ja Lukufiiliksen toimitussihteerinä Salla Simukka.

Varsinaiset tilintarkastajat olivat HTM-tilintarkastaja Matti A. Mäkinen ja merkonomi Maija Haimi sekä varatilintarkastajat HTM-tilintarkastajat Matti J. Mäkinen ja OTL Jukka Remes. Kirjanpitopalvelut on ostettu tilitoimisto Consista Oy:lta. Toimistos sihteeri Seija Haapakumpu on valmistellut kirjanpidon.

Lukukeskuksen toimisto sijaitsee kirjailijatalo Villa Kivessä osoitteessa Linnunlauluntie 7, Helsinki. Toimitiloja vuokraa Kivi-talo Säätiö.

5.3. Talous

Lukukeskuksen yleistoiminnan tulot vuonna 2010 olivat 380 060,67 euroa ja kulut 380 396,23 euroa. Tuloista 124 454,97 euroa, noin 33% oli läpikulkurahaa, eli ne tulivat kirjailijavierailujen tilaajilta ja niillä maksettiin mm. vierailujen palkkio- ja matkakulut. Julkaisujen menot olivat yhteensä 82 265,62 euroa, eli niihin käytettiin Lukukeskuksen tuloista (ilman kirjailijavierailujen läpikulkurahaa) noin 32%. Muut kulut aiheutuivat pääasiassa projektikuluista (23%), vakituisen henkilöstön palkkakuluista sekä muista yleistoiminnan kuluista.

Lukukeskuksen tilinpäätös 2010 oli alijäämäinen -335,58 euroa. Yhdistyksen hallitus on päättänyt pyrkiä tulevina vuosina ylijäämäisiin tilinpäätöksiin, joilla vahvistettaisiin järjestön tasetta.

Projekteilla ja projektirahoituksella on ollut huomattava merkitys Lukukeskuksen toiminnassa. Suomen Kulttuurirahaston isot hankeavustukset ovat vahvistaneet myös muun toiminnan edellytyksiä. Yhdistyksen talous on ollut hyvin riippuvainen useista rahoittajista.

Lehdille opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuurilehtituki on välttämätön. Kiiltomato.net – Lysmaskenin toimintaa ovat rahoittaneet lisäksi useat säätiöt.

Yksi tärkeä tulonlähde Lukukeskukselle on kirjailijavierailujen palvelumaksut. Ne eivät kuitenkaan kata kuin osan työstä aiheutuvista kuluista. Vuonna 2011 Lukukeskus pyrkiikin lisäämään perustoiminnan rahoitustaan panostamalla erityisesti varainhankintaan. Tavoitteena on myös opetus- ja kulttuuriministeriön toiminta-avustuksen kasvu.